

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

27'nci Yasama Dönemi'nde Başkanlığa sunulmuş olan 2/5027, 2/5038, 2/1781, 2/2783, 2/2278, 2/2935, 2/1897, 2/1912, 2/4162, 2/2370, 2/3910, 2/4291, 2/3378, 2/1532, 2/1548, 2/2984, 2/1194, 2/2024, 2/4188, 2/3141, 2/5025, 2/5026, 2/3537, 2/2021, 2/4323, 2/4416, 2/4417, 2/4418, 2/4706, 2/4911, 2/5024, 2/4292, 2/3706, 2/4650, 2/1459, 2/1545, 2/3445, 2/4529, 2/1593, 2/1794, 2/1949, 2/4814, 2/1776, 2/3536, 2/3543, 2/4891, 2/2847, 2/2664, 2/3004, 2/2023, 2/2058 ve 2/2025 esas numaralı kanun teklifleri yenilenmiştir.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan KURTULMUŞ
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Milli Savunma Komisyonu
Esas Komisyon	Dışışleri Komisyonu
Tarih: 4.10.2023	Esas No: 2/1629

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR ISK.LIGI
03 Ekim 2023
Numara

T B M M GENEL EVRAK
03 Ekim 2023
No: 1296609

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 798866 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa ŞENTOP
Tekirdağ Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Millî Savunma
Esas Komisyon	Dışişleri
Tarih :	07 Nisan 2021
Esas No:	2/3537

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
06 Nisan 2021
Numara

TBMM GENEL MÜDÜR
06 Nisan 2021
No. 804.929
EBYS'e AKTARILMIŞTIR

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE PORTEKİZ CUMHURİYETİ
ARASINDA ASKERİ ALANDA İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASININ
ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 6 Mayıs 2013 tarihinde Lizbon'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI

Sayı : Z-90666677-599- **12066**
Konu : Anlaşma

22 Mart 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

6 Mayıs 2013 tarihinde Lizbon'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşması"nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Ek:

- 1- Anlaşma (Türkçe, Portekizce, İngilizce)
- 2- Genel Gerekçe

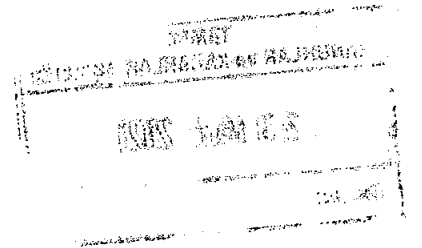
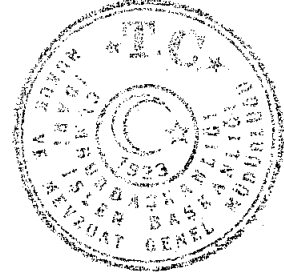
TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
23 Mart 2021
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
23 Mart 2021
No: 798866
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

6 Mayıs 2013 tarihinde Lizbon'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Portekiz Cumhuriyeti Arasında Askerî Alanda İş Birliği Çerçeve Anlaşması" ile egemenlik, eşitlik, karşılıklı saygı temelinde ve ulusal mevzuat ile uluslararası kurallara uygun olarak ikili askerî ilişkilerin hukuki zemininin oluşturulması, Taraflar arasında askerî ve savunma alanlarında iş birliği sağlanması ve bu alanlardaki iş birliğinin ayrıntılarının müteakiben akdedilecek anlaşmalar, mutabakat muhtıraları, protokoller ve diğer düzenlemeler ile belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Söz konusu Anlaşma ile savunma politikası ve askerî doktrin; silahlı kuvvetler ve savunma kurum ve kuruluşları; savunma ve askerî hukuk sistemi; terörle mücadele; barışı koruma ve insani yardım harekâtı; personel idare ve yönetimi; askerî eğitim, öğretim ve tatbikatlar; kartografi, hidrografi ve askerî coğrafya; askerî tıp ve sağlık hizmetleri; askerî tarih, askerî arşivler, yayınlar ve müzeler; askerî bilimsel ve teknolojik araştırmalar; lojistik ve lojistik sistemleri; savunma sanayi; askerî tesislerdeki çevresel konular ve kirlilik denetimi; askerî istihbarat konularında iki ülkenin silahlı kuvvetleri arasında iş birliğinin geliştirilmesi öngörülmektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE PORTEKİZ CUMHURİYETİ ARASINDA ASKERİ ALANDA İŞ BİRLİĞİ ÇERÇEVE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ve Portekiz Cumhuriyeti (bundan böyle münferit olarak "Taraflar", müşterek olarak "Taraflar" olarak adlandırılacaklardır),

- Kuzey Atlantik Antlaşması Teşkilatı'nın güvenlik ve istikrarın temel taşı olduğunu dikkate alarak,

- Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin amaç ve ilkelerine bağlılıklarını bir kez daha teyit ederek,

- Taraflar arasında her iki tarafın egemenliği, eşitlik ilkeleri ve karşılıklı saygı temelinde çeşitli savunma alanlarındaki işbirliğinin her iki ülkenin ortak çıkarlarına ve ekonomik verimliliğe katkıda bulunacağını vurgulayarak,

- Ulusal yasalar, Uluslararası Kurallar ve Anlaşmalar temelinde iki ülke arasında mevcut dostluk ilişkilerinin daha da geliştirilmesine olan ihtiyacı vurgulayarak,

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır:

MADDE-I AMAÇ

Bu Anlaşmanın amacı MADDE-IV'te belirtilen alanlarda yetkili makamların ilgili sorumlulukları dahilinde Taraflar arasındaki ilişkiler için bir çerçeve oluşturmak ve Taraflar arasında askerî ve savunma iş birliğini sağlamaktır.

MADDE-II KAPSAM

Bu Anlaşma, MADDE-IV'te belirtilen alanlarda ve bu Anlaşma temelinde yapılacak tamamlayıcı nitelikte ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve diğer teknik düzenlemelerle belirlenecek olan diğer alanlarda personel, malzeme, teçhizat, bilgi ve tecrübe mübadelesini kapsamaktadır.

MADDE-III TANIMLAR

Bu Anlaşmada kullanılan terimler, aşağıdaki anlamları taşımaktadır:

1. **Gönderen Devlet;** Bu Anlaşmanın amaçları için Kabul Eden Devlet'e personel, malzeme ve teçhizat gönderen Devleti ifade eder.
2. **Kabul Eden Devlet;** Bu Anlaşmanın uygulanması amacıyla ülkesinde Gönderen Devletin personeli, malzeme ve teçhizatı bulunan Devleti ifade eder.
3. **Misafir Personel;** Tarafların diğer Tarafın topraklarında bulunan askerî/sivil personeli ifade eder.
4. **Bakmakla Yükümlü Olunan Aile Bireyi;** Misafir Personelin kendi ulusal mevzuatına göre bakmakla yükümlü olduğu kişileri ifade eder.
5. **Kıdemli Personel;** Bu Anlaşma kapsamında gönderilen askerî/sivil grubun faaliyetlerine nezaret etmek üzere, Gönderen Devlet'in mevzuatına uygun olarak atanmış, Misafir Personel arasındaki en kıdemli kişidir.

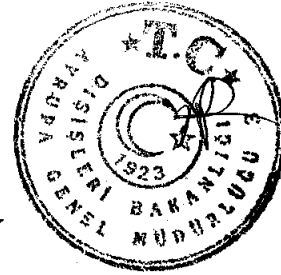
6. **İş Birliği:** Tarafların ulusal mevzuatınca belirlenmiş hususlar uyarınca, bu anlaşma çerçevesinde mütakabiliyet ilkesine dayalı faaliyetleri ifade eder.

MADDE-IV

İŞ BİRLİĞİ ALANLARI

Taraflar arasında iş birliği aşağıdaki alanlardan oluşacaktır:

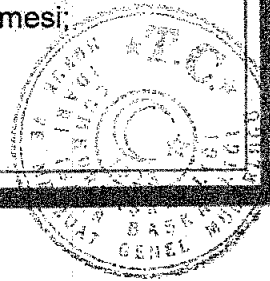
1. Savunma politikası ve askerî doktrin;
2. Silahlı Kuvvetler ve savunma kurum ve kuruluşları;
3. Savunma ve Askerî hukuk sistemi;
4. Terörle mücadele;
5. Barışı koruma ve insani yardım harekâtı;
6. Personel idare ve yönetimi;
7. Askerî eğitim ve öğretim ve tatbikatlar;
8. Kartografi, hidrografi ve askerî coğrafya;
9. Askerî tıp ve sağlık hizmetleri;
10. Askerî tarih, askerî arşivler, yayınlar ve müzeler;
11. Askerî bilimsel ve teknolojik araştırmalar;
12. Lojistik ve lojistik sistemleri;
13. Savunma sanayi;
14. Askerî tesislerdeki çevresel konular ve kirlilik denetimi;
15. Askerî istihbarat;
16. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler;

MADDE-V

UYGULAMA VE İŞ BİRLİĞİ ESASLARI

1. Tarafların kararına uygun olarak, iş birliği aşağıdaki şekillerde gerçekleştirilebilir;
 - a. Savunma Bakanları, Genelkurmay Başkanları ve onların yardımcıları veya Taraflarca yetkilendirilen diğer görevlilerin toplantı ve ziyaretleri;
 - b. Askerî ve savunma faaliyetlerinin çeşitli alanlarında Taraflara ait uzmanlar arasında tecrübe değişimi;
 - c. Benzer askerî ve savunma kurumları arasındaki temaslar;
 - d. Müşterek müzakereler, istişareler ve toplantılar düzenlenmesi ve kurslara, sempozyumlara ve konferanslara katılım;
 - e. Müşterek harekâtların planlanması ve icrası ve ulusal topraklardaki tatbikat ve/veya eğitimlere (atış eğitimi dahil) katılmaları için askerî gözlemcilerin davet edilmesi;
 - f. Eğitici bilgi ve malzemelerin mübadelesi;

- g. Hibe veya karşılıklı lojistik destek ve envanterden mühimmat sağlanması ve bedeli karşılığında hizmet;
- h. Liman ziyaretleri;

2. Detayları, Taraflarca karşılıklı olarak belirlenecek uygulama sürecinde, bu Anlaşmaya uygun olarak tamamlayıcı ve uygulama anlaşmaları, mutabakat muhtıraları, protokoller ve düzenlemeler akdedilebilir.

MADDE-VI

YETKİLİ MAKAMLAR

Bu Anlaşmanın uygulanmasında yetkili makamlar:

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti adına : Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı

Portekiz Cumhuriyeti adına : Portekiz Cumhuriyeti Millî Savunma Bakanlığı'dır.

MADDE-VII

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ GÜVENLİĞİ

1. Gizlilik dereceli bilgilerin değişimi, Türkiye Cumhuriyeti ve Portekiz Cumhuriyeti Arasında Gizlilik Dereceli Bilginin Karşılıklı Korunması Anlaşması ile düzenlenecektir.

2. Bahse konu Anlaşma tamamlanana kadar aşağıdaki kurallar uygulanacaktır.

a. Bu Anlaşma kapsamında temin edilen veya üretilen gizlilik dereceli tüm bilgi ve belgeler, fikrî ve maddi mülkiyet hakları ve malzemeler, Taraflar arasında imzalanan diğer anlaşma ve düzenlemeler uyarınca amacına uygun olarak saklanacak, işleme alınacak, üretilecek, mübadele edilecek, aktarılacak veya kullanılacaktır.

b. Taraflardan birinin diğerinden temin ettiği bilgi ve malzemeler, diğer Tarafın çıkarı aleyhinde kullanılamaz.

c. Gizlilik dereceli bilgi ve malzemeler; ancak bu bilgileri sağlayan Tarafın önceden vereceği yazılı onayıyla, Üçüncü Taraflara ifşa edilebilir.

d. Tarafların mübadele edilen gizlilik dereceli bilginin ve malzemenin korunması ve gizlilik derecesinin kaldırılmasının önlenmesine ilişkin sorumlulukları, Anlaşmanın geçerliliğinin sona ermesinden sonra da devam edecektir.

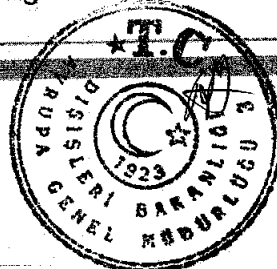
MADDE-VIII

HUKUKİ KONULAR

1. Misafir Personel ve bakmakla yükümlü olunan aile bireyleri, Kabul Eden Devletin topraklarında bulunduğu sürece giriş, ikamet ve çıkış da dâhil olmak üzere, Kabul Eden Devletin yürürlükte bulunan yasa ve yönetmeliklerine tabi olacak, ayrıca, yargı yetkisi Kabul Eden Devlette olacaktır.

2. Kabul Eden Devlet, Misafir Personel ya da bakmakla yükümlü olunan aile bireylerinden herhangi birinin tutuklanması durumunda Gönderen Devleti derhal bilgilendirecektir.

3. Misafir Personel ya da bakmakla yükümlü olunan aile bireylerinden herhangi birinin Kabul Eden Devlet Tarafınca adli bir soruşturmaya veya yargılanmaya muhatap olması halinde, bu kişi Kabul Eden Devlet vatandaşlarına sağlandan az olmamak koşulu ile

genel kabul görmüş hukuki korumadan istifade etme hakkına sahip olacaktır.

4. Kabul Eden Devletin kanunlarına aykırı davranışları durumunda Misafir Personelin faaliyetlerine son verilecektir.

5. Gönderen Devlet, Kabul Eden Devletin topraklarında Misafir Personel üzerinde disiplin yargı yetkisini kullanabilecektir.

6. Gönderen Devletin Kıdemli Personeli, kendi kuvvetinin askerî teamülleri ve disiplin yasaları uyarınca personeli üzerinde disiplin tedbirleri uygulama yetkisine sahiptir.

MADDE-IX TALEPLER

1. Her bir Taraf, ağır ihmal veya kasıttan kaynaklanmadığı sürece diğer Tarafa karşı zarar veya ziyan için tazminat hakkından feragat edecektir. Taraflar karşılıklı olarak zarar ve ziyanın ağır ihmal ya da kasıtlı eylemden kaynaklanıp kaynaklanmadığına karar vereceklerdir.

2. Üçüncü tarafların yaptığı mal ve eşyada meydana gelen zarar ve ziyan (kasıtlı yahut kasıtsız) konusundaki tazminat taleplerinde, Kabul Eden Devletin yasal mevzuatı geçerli olacaktır.

3. Bu Anlaşmada öngörülen faaliyetlerin yürütülmesi esnasında kendi personelinin yaralanması ve hayatını kaybetmesi halinde Gönderen Devlet herhangi bir tazminat talebinde bulunmayacaktır.

4. Talepler MADDE-XIV uyarınca diplomatik kanallardan yürütülecektir.

MADDE-X

İDARİ HUSUSLAR

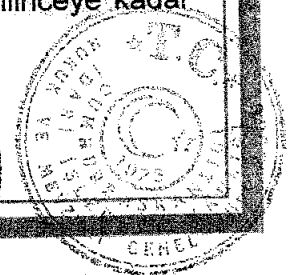
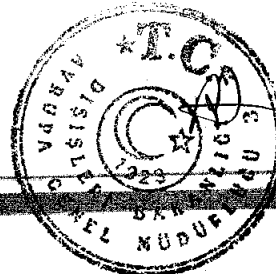
1. Taraflar karşılıklı olarak aksini belirtmedikçe, Kabul Eden Devlet, Misafir Personele, bu Anlaşmada ya da bu Anlaşma uyarınca doğan diğer anlaşma ve düzenlemelerde belirtilenlerin dışında herhangi bir görev vermeyecektir.

2. Misafir personel resmi görevlerinin ifası esnasında kendi silahlı kuvvetlerinin üniforma ve askerî rütbe işaretlerini taşıyacaklardır.

3. Gönderen Devlet, gerekli gördüğünde, personeli geri çağırma hakkını saklı tutar ve Kabul Eden Devlet, Gönderen Devletten buna ilişkin bir talep aldığında, geri çağırılan personelin dönüşü için mümkün olan en kısa zamanda gerekli tedbirleri alacaktır.

4. Bütün Misafir Personel ve Bakmakla Yükümlü Olduğu Aile Bireyleri, Kabul Eden Devletin mevcut düzenlemelerine bağlı olarak orduvelelerinden, askerî kantinler ve askerî sosyal tesislerinden yararlanabilecektir.

5. Misafir Askeri Personel veya Aile Bireylerinden herhangi birinin vefat etmesi durumunda, Kabul Eden Devlet, Gönderen Devleti haberdar edecek, cenazeyi toprakları içindeki en yakın uluslararası havalimanına nakledecek ve cenaze gönderilinceye kadar gerekli transfer tedbirlerini alacaktır.

MADDE-XI

SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Misafir Personel, sağlık açısından bu Anlaşma hükümleri gereği gerçekleştirilecek faaliyetleri yapabilecek uygunlukta olacaktır.
2. Misafir Personel ve Aile Bireyleri, Kabul Eden Devletin askeri hastanelerinde, Kabul Eden Devletin kendi askeri personeli ve aileleri ile eşit şartlarda sağlık hizmetlerinden yararlanacaktır.
3. İşbu Anlaşma uyarınca yapılan uygulama anlaşmalarında karşılıklı olarak aksine karar verilmedikçe, diş protezi, görme ve işitme gereçleri ve diğer tıbbi yardım gereçlerinin kullanımını içeren tedavi ücrete tabi olacak ve uzun süren tıbbi tedavi, ilaç, her türden diğer sağlık hizmetleri ve hastanın ülkesine gönderilmesinden kaynaklanan tüm masraflar Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.
4. Sivil kurumlarca sağlanan sağlık hizmetlerinin her türlü masrafı, personelin kendisi tarafından karşılanacaktır.

MADDE-XII

MALİ HUSUSLAR

1. Bu Anlaşma kapsamına giren işbirliği faaliyetlerinde görevlendirilen Misafir Personelin özlük hakları, maaşı ve mali yükümlülükleri Gönderen Devletin mevzuatına bağlı olarak Gönderen Devlet tarafından karşılanacaktır.
2. Tüm masraflar, hizmet karşılığı alınan ücret, ücretsiz veya tenzilatlı olarak açıklanacaktır.

MADDE-XIII

ULUSLARARASI SORUMLULUKLAR

Bu Anlaşma hükümleri, Tarafların diğer Uluslararası Anlaşmalar uyarınca sahip olduğu yükümlülükleri etkilemeyecek ve diğer Devletlerin çıkarları, güvenliği ve toprak bütünlüğü aleyhine kullanılmayacaktır.

MADDE-XIV

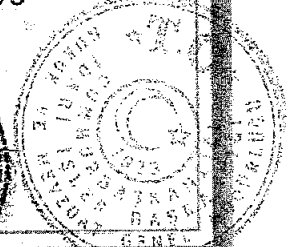
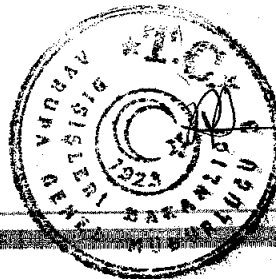
ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

Bu Anlaşmanın uygulanmasından veya yorumlanmasından doğan anlaşmazlıklar Taraflar arasında istişare ve görüşmeler yoluyla çözülecektir.

MADDE-XV

TADİL

1. Bu Anlaşma, Taraflardan birinin yazılı talebi üzerine değiştirilebilir.
2. Değişiklikler, bu Anlaşmanın MADDE-XVII'sinde belirtilen koşullara uygun olarak yürürlüğe girecektir.

MADDE-XVI

YÜRÜRLÜK VE SONA ERME

1. Bu Anlaşma, müteakip bir (1) yıllık sürelerle otomatik olarak yenilenebilecek şekilde beş (5) yıl yürürlükte kalacaktır.
2. Taraflardan biri işbu Anlaşmayı herhangi bir zamanda diplomatik kanallar vasıtasıyla önceden yazılı bildirimde bulunmak suretiyle sona erdirebilir.
3. Bu Anlaşma, bu tip bir bildirimin alınmasından doksan (90) gün sonra sona erecektir.
4. Bu Anlaşmanın sona erdirilmesi, Taraflar başka şekilde mutabakata varmadığı sürece, devam eden programları ve faaliyetleri etkilemeyecektir.

MADDE-XVII

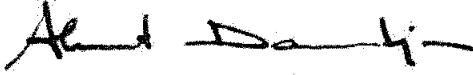
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

Bu Anlaşma, onay için gerekli tüm prosedürlerin kendi yasal düzenlemelerine uygun olarak tamamlandığını belirten en son yazılı bildirimin diplomatik kanallar vasıtasıyla Taraflarca alındığı tarihten altmış (60) gün sonra yürürlüğe girecektir.

Bu Anlaşma, kendi Hükümetlerince tam yetkilendirilmiş olarak altında imzaları bulunanların şahitliğinde imzalanmıştır.

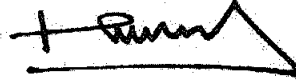
Lizbon'da 06 Mayıs 2013 tarihinde Türkçe, Portekizce ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere, iki orijinal nüsha olarak tanzim edilmiştir. Yorum Farklılığı halinde, İngilizce metin geçerli olacaktır.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA**

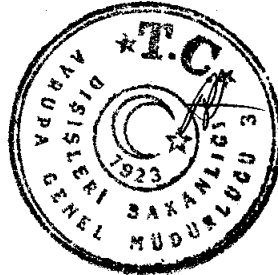
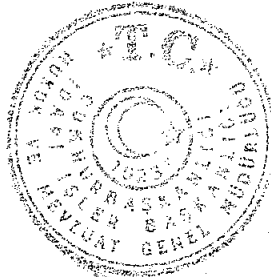

**Ahmet Davutoğlu
Dışişleri Bakanı**

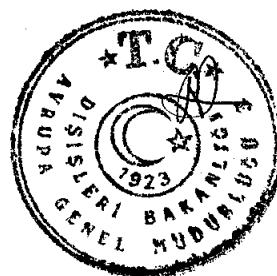
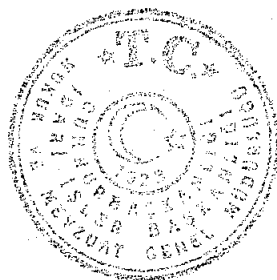
**PORTEKİZ CUMHURİYETİ
ADINA**

**José Pedro Aguiar-Branco
Milli Savunma Bakanı**

ACORDO QUADRO
ENTRE
O GOVERNO DA REPÚBLICA DA
TURQUIA
E A REPÚBLICA PORTUGUESA
SOBRE COOPERAÇÃO MILITAR

12

ACORDO QUADRO ENTRE O GOVERNO DA REPÚBLICA DA TURQUIA E A REPÚBLICA PORTUGUESA SOBRE COOPERAÇÃO MILITAR

O Governo da República da Turquia e a República Portuguesa, doravante designados individualmente por a "Parte" e coletivamente por as "Partes",

- Considerando a Organização do Tratado do Atlântico Norte como um pilar de segurança e estabilidade;

- Reafirmando o seu compromisso para com os objetivos e princípios da Carta das Nações Unidas;

- Salientando o facto de uma cooperação entre as Partes nos diversos domínios da defesa, assente na soberania de ambos e nos princípios da igualdade e do respeito mútuo, contribuir para o interesse comum das duas nações e a eficiência económica;

- Sublinhando a necessidade de melhorar as relações amistosas existentes entre as duas nações, com base nas leis nacionais, nas regras e nos acordos internacionais,

Acordam o seguinte:

ARTIGO-I

OBJECTO

Este Acordo tem por objeto estabelecer um quadro para as relações entre as Partes, no âmbito das responsabilidades das respetivas autoridades competentes, nos domínios definidos no ARTIGO-IV e assegurar a cooperação em matéria de defesa e militar entre as Partes.

ARTIGO-II

ÂMBITO DE APLICAÇÃO

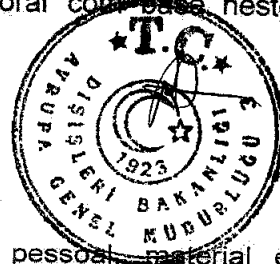
Este Acordo abrange o intercâmbio de pessoal, material, equipamento, informação e experiência nos domínios definidos no ARTIGO-IV, bem como em outros domínios a definir em acordos complementares e acordos de implementação, em memorandos de entendimento, protocolos e outros instrumentos técnicos a elaborar com base neste Acordo.

ARTIGO-III

DEFINIÇÕES

As definições utilizadas neste Acordo têm os seguintes significados:

1. Por **Estado de origem** entende-se o Estado que envia pessoal, material e equipamento para o Estado de acolhimento para os fins deste Acordo.
2. Por **Estado de acolhimento** entende-se o Estado em cujo território estão colocados o pessoal, material e equipamento do Estado de origem para efeitos de implementação deste Acordo.
3. Por **Pessoal destacado** entende-se os oficiais militares/civis das Partes colocados no território da outra Parte.
4. Por **Dependente** entende-se a pessoa por quem o Pessoal destacado é responsável, em conformidade com a sua respetiva legislação nacional.
5. Por **Chefe da Delegação** entende-se o Oficial da categoria mais elevada de entre o Pessoal destacado que supervisiona as atividades do grupo militar/civil enviado no âmbito deste Acordo e que foi nomeado em conformidade com a legislação nacional do Estado de origem.

12

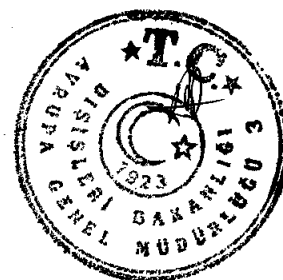
6. Por **Cooperação** entende-se as atividades desenvolvidas no âmbito deste Acordo numa base de reciprocidade em assuntos determinados pela legislação nacional das duas Partes.

ARTIGO-IV

DOMÍNIOS DA COOPERAÇÃO

A cooperação entre as Partes será desenvolvida nas seguintes áreas:

1. Política de defesa e doutrina militar;
2. Estabelecimentos das Forças Armadas e instituições de defesa;
3. Legislação de Defesa e Militar;
4. Luta contra o terrorismo;
5. Operações de manutenção da paz e operações humanitárias;
6. Administração e gestão de pessoal;
7. Treino, formação e exercícios militares;
8. Cartografia, hidrografia e geografia militar;
9. Serviços de medicina e saúde militares;
10. História militar, arquivos, publicações e museus militares;
11. Investigação científica e tecnológica militar;
12. Logística e sistemas logísticos;
13. Indústria de defesa;
14. Questões ambientais e controlo da poluição em instalações militares;
15. Inteligência Militar;
16. Atividades sociais, culturais e desportivas;

ARTIGO-V

PRINCÍPIOS E IMPLEMENTAÇÃO DA COOPERAÇÃO

1. De acordo com a decisão das Partes, a cooperação pode ser empreendida através das seguintes formas:

- a. Reuniões e visitas dos Ministros da Defesa, Chefes de Estado-Maior e seus adjuntos ou outros oficiais autorizados pelas Partes;
- b. Troca de experiências entre os peritos das Partes nos vários domínios de atividade no âmbito da defesa e militar;
- c. Contactos entre instituições similares de defesa e militares;
- d. Organização de debates, consultas e reuniões, bem como a participação em cursos, simpósios e conferências;
- e. Planeamento e execução de exercícios conjuntos, bem como o convite a observadores militares para assistir a manobras e/ou treinos (incluindo contra incêndios) no território nacional;
- f. Troca de informação e materiais educativos;
- g. Concessão de ajuda ou troca de apoio logístico no âmbito da gestão de munições e serviços em troca de pagamento;
- h. Visitas a portos de mar.

2. No decurso da implementação das atividades de cooperação previstas neste Acordo, cujos pormenores serão decididos em conjunto pelas Partes, podem ser concluídos acordos complementares e acordos de implementação, memorandos de entendimento, protocolos e outros instrumentos técnicos.

ARTIGO-VI

AUTORIDADES COMPETENTES

1. As autoridades competentes para a aplicação do presente Acordo são:
Pelo Governo da República da Turquia: o Estado-Maior da República da Turquia

Pela República Portuguesa : o Ministério da Defesa Nacional da República Portuguesa

ARTIGO-VII

SEGURANÇA DA INFORMAÇÃO CLASSIFICADA

1. A troca de informação classificada será regulada por um Acordo de Segurança entre a República Portuguesa e a República da Turquia sobre a Proteção Mútua de Informação Classificada.

2. Até à conclusão do Acordo aplicar-se-ão as seguintes regras:

a. Toda a informação classificada, documentos, direitos de propriedade e de propriedade intelectual e material facultados ou gerados ao abrigo deste Acordo, deverão ser devidamente armazenados, tratados, produzidos, trocados, comunicados ou utilizados tendo em vista o seu fim, em conformidade com os acordos ou instrumentos subsequentes, concluídos entre as Partes.

b. A informação e os materiais que uma Parte recebe da outra Parte não podem ser utilizados contra os interesses da outra Parte.

c. A informação e o material classificados só podem ser divulgados a terceiros com o consentimento escrito da Parte divulgadora antes da divulgação.

d. As responsabilidades das Partes quanto à proteção e prevenção da desclassificação ou baixa de classificação da informação e dos materiais classificados trocados manter-se-á- após o termo deste Acordo.

ARTIGO-VIII

ASSUNTOS JURÍDICOS

1. O Pessoal destacado e respetivos dependentes estarão sujeitos às leis e aos regulamentos existentes no Estado de acolhimento durante a sua permanência no território do Estado de acolhimento, incluindo entrada e saída, pertencendo, o direito de jurisdição ao Estado de acolhimento.

2. O Estado de acolhimento notificará de imediato o Estado de origem da prisão de qualquer membro do Pessoal destacado, bem como da prisão dos seus dependentes.

3. Sempre que qualquer membro do Pessoal destacado ou um dos seus dependentes seja processado judicialmente ou julgado pelo Estado de acolhimento, ele ou ela terão direito a todas as garantias processuais não menos favoráveis que as concedidas aos nacionais do Estado de acolhimento.

4. Se o Pessoal destacado violar a lei do Estado de acolhimento, será posto termo às suas atividades.

5. O Estado de origem terá o direito de exercer jurisdição disciplinar sobre o Pessoal destacado no território do Estado de acolhimento.

6. O Chefe da Delegação do Estado de origem tem o poder de aplicar medidas disciplinares ao seu pessoal em conformidade com as suas próprias leis relativas ao serviço militar e em matéria disciplinar.

ARTIGO-IX

PEDIDOS DE INDEMNIZAÇÃO

1. Cada Parte renunciará a todos os pedidos de indemnização contra a outra Parte, exceto quando os danos ou perdas resultarem de negligência grosseira ou de falta intencional. As Partes deverão decidir em conjunto se esses danos ou perdas foram ou não causados por negligência grosseira ou falta intencional.

2. No que toca a pedidos de indemnização apresentados por terceiros, aplicar-se-á a legislação do Estado de acolhimento sobre perdas e danos causados, deliberadamente ou não, a bens e mercadorias.

3. O Estado de origem não solicitará indemnização em caso de lesão e morte do seu pessoal durante o exercício das atividades no âmbito deste Acordo.

4. Os pedidos de indemnização serão decididos por via diplomática em conformidade com o ARTIGO-XIV.

ARTIGO-X

ASSUNTOS ADMINISTRATIVOS

1. Salvo decisão mútua em contrário das Partes, o Estado de acolhimento não atribuirá ao Pessoal destacado outras funções para além das especificadas neste Acordo ou nos acordos e instrumentos subsequentes.

2. O Pessoal militar destacado usará o uniforme e as insígnias militares das respetivas Forças Armadas nos seus postos.

3. O Estado de origem reserva-se o direito de determinar o regresso do seu pessoal quando o julgar necessário, e o Estado de acolhimento tomará as medidas necessárias para realizar a ação assim que receba o pedido.

4. Todo o Pessoal destacado e respetivos dependentes podem beneficiar dos clubes de oficiais, das cantinas militares e das infraestruturas de lazer destinadas aos militares, dependendo dos regulamentos do Estado de acolhimento.

5. Em caso de morte de um membro do Pessoal destacado ou de um Dependente, o Estado de acolhimento informará o Estado de origem do sucedido, transportará o corpo para o aeroporto internacional mais próximo no seu território e adotará as medidas de transferência adequadas até à entrega do mesmo.

ARTIGO-XI

SERVIÇOS MÉDICOS

1. O Pessoal destacado deverá estar clinicamente apto para exercer qualquer atividade ao abrigo deste Acordo.

2. O Pessoal destacado e respetivos dependentes beneficiarão de assistência médica nos hospitais militares do Estado de acolhimento em condições idênticas às do pessoal militar e respetivas famílias do Estado de acolhimento.

3. Salvo decisão mútua em contrário, constante dos acordos de implementação decorrentes deste Acordo, os cuidados médicos que exijam próteses dentárias, oculares, auditivas e outros equipamentos auxiliares serão excluídos dos serviços médicos gratuitos, sendo todas as despesas com tratamento médico de longa duração, remédios,

42

todos os outros tipos de serviços médicos, bem como as despesas com o regresso dos doentes ao seu país pagas pelo Estado de origem.

4. Quaisquer despesas com serviços médicos prestados por instituições civis serão pagas pelo pessoal que recebeu os serviços médicos.

ARTIGO-XII

ASSUNTOS FINANCEIROS

1. Os direitos individuais, o salário e as obrigações financeiras do Pessoal destacado, afeto às atividades de cooperação abrangidas por este Acordo, dependentes dos regulamentos do Estado de origem, serão suportados pelo Estado de origem.

2. Todas as despesas deverão ser classificadas como despesas cobradas, não cobradas ou descontadas.

ARTIGO-XIII

RESPONSABILIDADES INTERNACIONAIS

As disposições do presente Acordo não prejudicam as obrigações decorrentes de outros acordos internacionais e não deverão ser utilizadas contra os interesses, a segurança e a integridade territorial de outros Estados.

ARTIGO-XIV

SOLUÇÃO DE CONTROVÉRSIAS

Qualquer controvérsia entre as Partes relativa à aplicação ou interpretação do presente Acordo deverá ser solucionada através de consultas e negociações entre as Partes.

ARTIGO-XV

REVISÃO

1. O presente Acordo pode ser objeto de revisão mediante pedido escrito de qualquer uma das Partes.

2. As emendas entrarão em vigor nos termos previstos no Artigo XVIII do presente Acordo.

ARTIGO-XVI

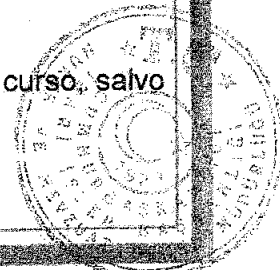
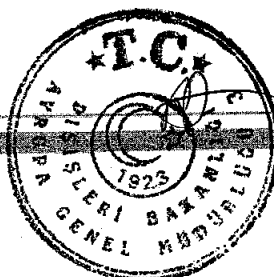
VIGÊNCIA E DENÚNCIA

1. O presente Acordo permanecerá em vigor por um período de cinco (5) anos, renovável automaticamente por períodos sucessivos de um (1) ano.

2. Qualquer uma das Partes pode, em qualquer momento, denunciar o presente Acordo, mediante notificação prévia, por escrito e por via diplomática.

3. O presente Acordo cessa a sua vigência noventa (90) dias após a data de receção dessa notificação.

4. A denúncia do presente Acordo não afeta os programas e atividades em curso, salvo acordo em contrário das Partes.

ARTIGO-XVII
ENTRADA EM VIGOR

O presente Acordo entrará em vigor sessenta (60) dias após a data da última notificação escrita, pelas Partes, certificando que foram cumpridos os respectivos requisitos de Direito interno necessários para o efeito.

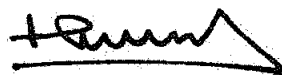
EM FÉ DO QUE os abaixo assinados, devidamente autorizados para o efeito pelos seus respectivos Governos, assinaram o presente Acordo.

Feito em Lisboa no dia 6 de maio de 2013, em dois exemplares originais, nas línguas turca, portuguesa e inglesa, todos os textos fazendo igualmente fé. Em caso de divergência de interpretação prevalecerá a versão inglesa.

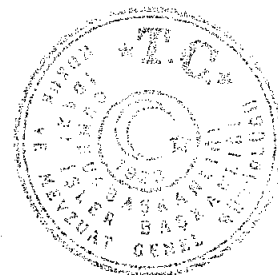
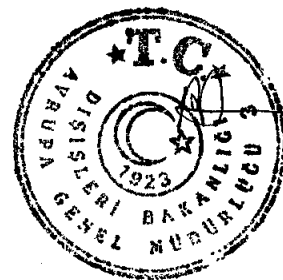
**PELO GOVERNO DA
REPÚBLICA DA TURQUIA**

Ahmet Davutoğlu
Ministro dos Negócios Estrangeiros

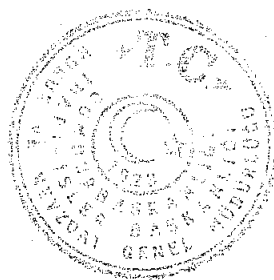

PELA REPÚBLICA PORTUGUESA

José Pedro Aguiar-Branco
Ministro da Defesa Nacional

FRAMEWORK AGREEMENT
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE PORTUGUESE REPUBLIC
ON MILITARY CO-OPERATION

12

**FRAMEWORK AGREEMENT
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY AND
THE PORTUGUESE REPUBLIC ON MILITARY CO-OPERATION**

The Government of the Republic of Turkey and The Portuguese Republic, hereinafter referred to individually as a "Party" and collectively as the "Parties",

- Considering the North Atlantic Treaty Organization as a pillar of security and stability,
- Reaffirming their commitment to the aims and principles of the United Nations Charter,
- Emphasizing the fact that the cooperation between the Parties in various defence fields on the basis of sovereignty of both sides, principles of equality and mutual respect will contribute to the common interests of both nations and economic efficiency,
- Stressing the need for improving the existing friendly relations between both nations on the basis of the national laws, International Rules and Agreements,

Have agreed as follows:

**ARTICLE-I
PURPOSE**

The purpose of this Agreement is to establish a framework for relations between the Parties within the respective responsibilities of the competent authorities in the fields outlined in ARTICLE-IV and to ensure the defence and military cooperation between the Parties.

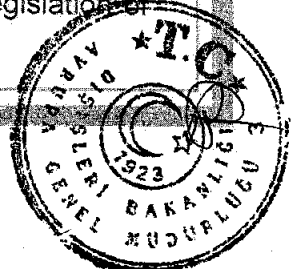
**ARTICLE-II
SCOPE**

This Agreement covers the exchange of personnel, material, equipment, information and experience in the fields set out in ARTICLE-IV and in other fields to be determined by the complementary and implementation agreements, memorandum of understandings, protocols and other technical arrangements to be made on the basis of this Agreement.

**ARTICLE-III
DEFINITIONS**

The definitions used in this Agreement have the following meanings:

1. The **Sending State** means the State that sends personnel, material and equipment to the Receiving State for the purposes of this Agreement.
2. The **Receiving State** means the State in the territory of which the personnel, material and equipment of the Sending State are located for the purpose of implementing this Agreement.
3. The **Guest Personnel** means the military/civil officials of the Parties deployed to the territory of other Party.
4. The **Dependant** means a person who relies on the Guest Personnel as responsible to look after in accordance with their respective national legislation.
5. The **Senior Personnel** means the most senior official of the Guest Personnel who supervises the activities of the military/civil group sent within the scope of this Agreement and has been appointed in accordance with the national legislation of the Sending State.
6. The **Co-operation** means the activities within the framework of this agreement based upon the reciprocity under the matters determined by the national legislation of both Parties.

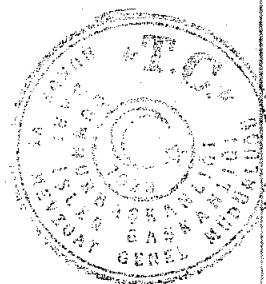

ARTICLE-IV

FIELDS OF CO-OPERATION

The co-operation between the Parties will be developed in the following areas:

1. Defence policy and military doctrine;
2. Armed Forces establishments and defence institutions;
3. Defence and Military law system;
4. Anti-terrorist struggle;
5. Peacekeeping and humanitarian operations;
6. Administration and management of personnel;
7. Military training, education, and exercises;
8. Cartography, hydrography and military geography;
9. Military medicine and health services;
10. Military history, military archives, publications and museums;
11. Military scientific and technological research;
12. Logistics and logistic systems;
13. Defence industry;
14. Environmental issues and pollution control at military facilities;
15. Military intelligence;
16. Social, cultural and sports activities;

ARTICLE-V

IMPLEMENTATION AND PRINCIPLES OF CO-OPERATION

1. In accordance with the decision of the Parties, the co-operation may be accomplished in the following forms;

- a. Meetings and visits of the Ministers of Defence, Chiefs of Staff and their deputies or other officials authorized by the Parties;
- b. Exchange of experience between the experts of the Parties in various fields of military and defence activities;
- c. Contacts between similar military and defence institutions;
- d. Organization of joint discussions, consultations, meetings and participation in courses, symposiums and conferences;
- e. Planning and execution of joint exercises and invitation of military observers to attend maneuvers and/or drills (including fire drills) in national territory;
- f. Exchange of educational information and materials;
- g. Grant aid or exchange of logistic support, munitions from inventory, and service in return for payment;
- h. Seaport visits.

2. In the course of implementation, the details of which shall be mutually determined by the Parties, complementary and implementation agreements, memorandum of understandings, protocols and arrangements pursuant to this Agreement can be done.

ARTICLE-VI

COMPETENT AUTHORITIES

The competent authorities for the implementation of this Agreement are:

For The Government of the Republic of Turkey: The General Staff of the Republic of Turkey

For The Portuguese Republic : The Ministry of National Defence of the Portuguese Republic

ARTICLE-VII

SECURITY OF CLASSIFIED INFORMATION

1. The exchange of classified information shall be regulated by a Security Agreement between the Republic of Turkey and the Portuguese Republic about Mutual Protection of Classified Information.

2. Up to the conclusion of the Agreement the following rules will be applied:

a. All classified information, documents, physical and intellectual property rights and material provided or generated under this Agreement shall be stored, handled, produced, exchanged, communicated or used suitably for its purpose in accordance with subsequent agreements or arrangements, which are concluded between the Parties.

b. Information and materials received by one Party from the other, cannot be used against interest of the other Party.

c. The classified information and material may only be disclosed to third parties upon written consent of the releasing Party prior to the disclosure.

d. The responsibilities of the Parties regarding the protection and prevention of declassification or downgrading of the exchanged classified information and material shall still continue after the termination of this Agreement.

ARTICLE-VIII

LEGAL MATTERS

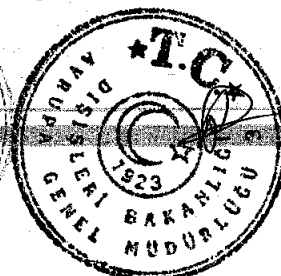
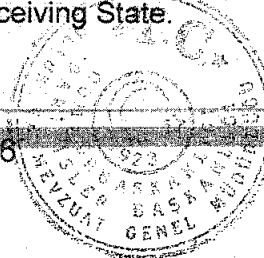
1. Guest Personnel and their Dependants shall be subject to the existing laws and regulations of the Receiving State during their stay in the territory of the Receiving State including entry and departure; and the right of jurisdiction shall be vested in the Receiving State.

2. The Receiving State shall promptly notify the Sending State of the arrest of any of the Guest Personnel and her/his Dependants.

3. Whenever any of the Guest Personnel or Dependant is prosecuted or tried by the Receiving State, he or she shall be entitled to all generally accepted procedural safeguards no less than those provided to the nationals of the Receiving State.

4. The activities of the Guest Personnel shall be terminated if they break the law of the Receiving State.

5. The Sending State shall have the right to exercise disciplinary jurisdiction over the Guest Personnel within the territory of the Receiving State.

12

6. Senior Personnel of the Sending State are vested with the power of imposing disciplinary measures on their personnel in accordance with their own military service acts and disciplinary laws.

ARTICLE-IX

CLAIMS

1. Each Party shall waive all its claims against the other Party except where such damage or loss resulted from gross negligence or willful misconduct. The Parties shall mutually determine whether or not such damage or loss arose by gross negligence or willful misconduct.
2. For third party claims legislation of the Receiving State shall be valid about loss and damage done, whether it is deliberate or not, to the property and goods.
3. No indemnity shall be claimed by the Sending State for injury and death of its personnel during the execution of the activities within the scope of this Agreement.
4. Claims should be handled through diplomatic channels in accordance with ARTICLE-XIV.

ARTICLE-X

ADMINISTRATIVE MATTERS

1. Unless otherwise mutually determined by the Parties, the Receiving State shall not assign duties to the Guest Personnel other than those specified in this Agreement, or subsequent agreements and arrangements.
2. The Military Guest Personnel shall wear the uniform and military insignia of their armed forces in their duty stations.
3. The Sending State reserves the right to call back its personnel when it deems necessary and the Receiving State shall take necessary measures to realize the action as soon as it gets the request.
4. All Guest Personnel and Dependants could benefit from the officer's clubs, military commissaries and military recreational facilities, depending on the current regulations of the Receiving State.
5. In case a Guest Personnel or Dependant dies, the Receiving State shall inform the Sending State of the case, transport the body to the nearest international airport within its territory and adopt appropriate transfer measures until the delivery thereof.

ARTICLE-XI

MEDICAL SERVICES

1. The Guest Personnel shall be medically fit to conduct any activity pursuant to this Agreement.
2. Guest Personnel and their Dependants shall benefit from the medical support in the military hospitals of the Receiving State in equal conditions as provided for the military personnel and their families of the Receiving State.
3. Unless otherwise mutually determined in the implementing agreements pursuant to this Agreement, medical care requiring dental prosthesis, visual, audio and other auxiliary equipment shall be excluded from free medical service and all expenses for long term

12

medical treatment, medicine, every other kind of medical services and the sending costs of the patients back to their country shall be paid by the Sending State.

4. Any expenses related to the medical service provided by civilian institutions shall be paid by the personnel who receive medical service.

ARTICLE-XII

FINANCIAL MATTERS

1. Personal rights, salary and financial commitments of the Guest Personnel, who are assigned to the cooperation activities covered by this Agreement, depending on Sending State regulations, shall be borne by the Sending State.

2. All expenses shall be clarified as charged, free of charge or discounted.

ARTICLE-XIII

INTERNATIONAL RESPONSIBILITIES

The provisions of this Agreement shall not affect the commitments of the Parties originating from other International Agreements and shall not be used against interests, security and territorial integrity of other States.

ARTICLE-XIV

SETTLEMENT OF DISPUTES

Any dispute concerning the implementation or interpretation of this Agreement shall be solved by consultations and negotiations between the Parties.

ARTICLE-XV

AMENDMENTS

1. The present Agreement may be amended upon written request of either Party.

2. The amendments shall enter into force in accordance with the terms specified in ARTICLE-XVII of this Agreement.

ARTICLE-XVI

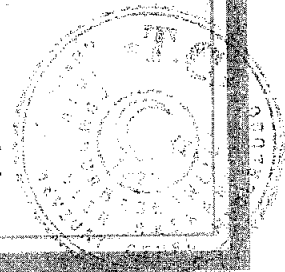
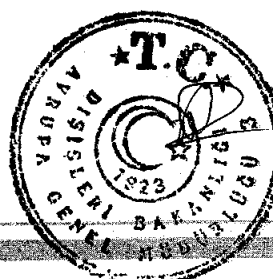
DURATION AND TERMINATION

1. The Present Agreement shall remain in force for a period of five (5) years automatically renewable for successive periods of one (1) year.

2. Either Party may, at any time, terminate the present Agreement upon a prior notification in writing through diplomatic channels.

3. The present Agreement shall terminate ninety (90) days after the receipt of such notification.

4. The termination of this Agreement shall have no effect on ongoing programs and activities, except if the Parties agree otherwise.

ARTICLE-XVII

ENTRY INTO FORCE

This agreement shall enter into force sixty (60) days after the reception of the latter date of the notifications, by the Parties, in writing and through diplomatic channels, certifying the completion of the respective internal legal procedures necessary for that effect.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE in Lisbon on the 6th of May of 2013, in two originals both in the Turkish, Portuguese, and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence of interpretation the English text shall prevail.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY

FOR THE PORTUGUESE REPUBLIC

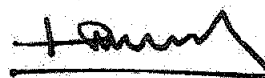
Signature:

Name : Ahmet Davutoğlu

Title : Minister of Foreign Affairs

Signature:

Name : José Pedro Aguiar-Branco

Title : Minister of National Defence

